

Een psychotherapeut is gespecialiseerd in de diagnostiek en conform zorgstandaard behandelen van patiënten met complexe problematiek.

Visie van de PT-opleiding vanuit de Stichtingen BoPP West Nederland en Midden Nederland

Het beroep Psychotherapeut (PT) kent een lange traditie. Na decennia waarin de verschillende theoretische stromingen dominant waren is de laatste twintig jaar integratie van verschillende theoretische perspectieven met wetenschappelijke en maatschappelijke inzichten bepalend. Een psychotherapeut anno 2022 is gespecialiseerd in de diagnostiek en conform zorgstandaard behandelen van patiënten met complexe problematiek, met name hechtings-, ontwikkelings- en persoonlijkheidsproblematiek, waarbij de therapeutische relatie een belangrijk instrument van verandering is. Een psychotherapeut is daarnaast bekwaam in het uitvoeren van kortdurende protocollaire behandelingen en het waar nodig beargumenteerd afwijken van zorgstandaarden. Anno 2022 richten beroep en opleiding zich op een directe toekomst waarin ze zullen samen gaan met beroep en opleiding van Klinisch Psycholoog in het specialistische beroep Klinisch Psycholoog-Psychotherapeut (KP-PT).

Van oudsher dient een PT:

- Efficiënt te werken met patiënten met ernstige en ingewikkelde psychopathologie en hun naastbetrokkenen;
- Te werken met een qua leeftijd, sociale en culturele achtergrond diverse patiëntengroep;
- In de keuze voor behandelvormen gebruik te maken van zorgstandaarden en richtlijnen, en evidence informed en waar mogelijk evidence based de behandeling te kiezen;
- Waar de grenzen van de zorgstandaarden en richtlijnen in zicht komen beredeneerd en onderbouwd een psychotherapeutische behandeling samen te stellen;
- Zich vooral te onderscheiden door bekwaamheid in het uitvoeren van vaak langerdurende procesmatige behandelingen van complexe problematiek en hechtings-, ontwikkelings- en persoonlijkheidsproblematiek;
- Aan hoge eisen te voldoen op het gebied van relatiehantering en het hantieren van het eigen innerlijk proces in dergelijke behandelingen;
- Een coachende en begeleidende rol te vervullen in gespecialiseerde behandelteams en een consultatieve rol voor andere disciplines in (wijk)teams;
- Transparant te zijn en in staat en bereid zijn verantwoording af te leggen over de eigen werkwijze;
- Aan te sluiten bij relevante ontwikkelingen in informatietechnologie.

De opleiding tot psychotherapeut staat voor de uitdaging om psychotherapeuten op te leiden die allereerst optimale zorg voor de patiënt bieden, maar bovendien kunnen omgaan met de eisen die maatschappij en overheid stellen en zich rekenschap kunnen geven van recente ontwikkelingen in het vakgebied.

Waar deze vereisten met de huidige KP overlappen (voor een aanzienlijk deel) zullen deze overgenomen worden in de KP-PT. Waar deze vereisten uitgebreider en specifiekier zijn, verdienen ze een plaats in het nieuwe beroep.

**We leiden
psychotherapeuten
op die kunnen
omgaan met de eisen
die maatschappij en
overheid stellen.**

De huidige opleiding - kernwaarden

In de regio's Leiden/Rotterdam en Utrecht wordt een driejarige, en tot 2024 (dan starten de laatste vierjarige groepen) ook een vierjarige opleiding tot psychotherapeut aangeboden, in zowel een variant voor kinderen en jeugdigen (K&J) als voor volwassenen en ouderen (V&O). Belangrijke gedeelde kernwaarden voor deze psychotherapieopleidingen zijn het schooloverstijgende karakter, de ruimte voor diversiteit (op het gebied van leeftijd en psychopathologie van patiënten, en sociale en culturele verschillen) en het

belang van wetenschappelijke evidentie voor het kiezen van een behandeling. Gedeelde didactische kernwaarden zijn de centrale plaats van competenties, het duale karakter (theorie én praktijk) van de opleidingen, en het zien van de individuele opleiding als een ontwikkelingsproces waarin opleidingsdeelnemer zichzelf leert kennen en zichzelf leert inzetten als instrument in de behandeling. Van groot belang voor het leerproces is de veiligheid in de opleidingsgroep. In een competentiegerichte opleiding worden kennis, vaardigheden en attitude in hun samenhang geleerd; het tonen van competenties in de dagelijkse praktijk van ggz, jeugdzorg, verslavingszorg, forensische zorg, ouderenzorg is de toetssteen voor het bereikte professionele niveau. In een competentiegerichte opleiding is de opleidingsdeelnemer, in overleg met de hoofdopleider en praktijkopleider, regisseur van het eigen opleidings-traject: stelt leerdoelen op, bereidt zich voor op onderwijsactiviteiten, brengt casuïstiek in en benut reflectie, werkbegeleiding, supervisie en intervisie. De opleidingsdeelnemer leert van de beroepsgenoten en neemt geleidelijk het handelingsrepertoire van de beroepsgroep over. De werkzaamheden en verantwoordelijkheden verschuiven gedurende de opleiding van minder naar meer complex en de begeleiding wordt in de loop van de opleiding minder intensief. De opleidingsdeelnemer reflecteert kritisch op de eigen professionele en persoonlijke ervaringen en ontvangt regelmatig feedback van opleiders op het eigen handelen.

Een beroep in ontwikkeling – een opleiding in ontwikkeling

De opleiding integreert voortdurend ontwikkelingen op verschillende terreinen – nieuwe ontwikkelingen vragen om nieuwe competenties.

Maatschappelijke ontwikkelingen zoals:

- Een oudere en meer cultureel diverse patiëntengroep;
- Nadruk op economische parameters zoals ‘productie’ en kortetermijnefficiency;
- De gevolgen van de Jeugdwet voor de organisatie van jeugdhulp en jeugd-ggz;
- Het samengaan van de BIG-beroepen Klinisch Psycholoog en Psychotherapeut.

Het overheidsbeleid zoals recentelijk verwoord in het Integraal Zorg-Akkoord, waarin richtsnoer is dat de zorg ‘toegankelijk, kwalitatief goed en betaalbaar’ blijft.

Kennis, vaardigheden en attitude worden in hun samenhang geleerd.

De deelnemer reflecteert kritisch op de eigen professionele en persoonlijke ervaringen.

Het overheidsbeleid heeft als speerpunten:

- (Wijkgerichte) preventie en ondersteuning te bevorderen;
- Medicalisering af te remmen;
- De hulpverleningscapaciteit optimaal in te zetten;
- Elektronische gegevensuitwisseling te optimaliseren;
- Beter samen te werken;
- Waar mogelijk technologische ontwikkelingen te benutten: E-health.

Wetenschappelijke ontwikkelingen zoals:

- Ontdekkingen op het gebied van affective neuroscience;
- Aandacht voor transdiagnostische fenomenen zoals hechting, werkingsmechanismen, universele therapiefactoren;
- De empirische ondersteuning voor specifieke behandelvormen.

Ontwikkelingen in de GGZ zoals:

- Nieuwe zorgstandaarden en richtlijnen;
- Het functioneren van de psychotherapeut in wijkteams;
- Zorgverlenen vanuit de herstelvisie;
- Invulling geven aan het regiebehandelaarschap;
- E-health;
- Didactische ontwikkelingen zoals competentietoetsing en e-learning.

Sjoerd Colijn

Vastgesteld door het bestuur van de Stichting BoPP Midden Nederland en de Stichting BoPP West Nederland, 12 januari 2023.

Richtsnoer is dat de zorg 'toegankelijk, kwalitatief goed en betaalbaar' blijft.